

Sayı: 70430465-TİM.OAİB.GSK.YESİL.2025/52-2065

Ankara, 27/02/2025

Konu: Ulusal Karbon Fiyatlandırma İhtisas Çalışma Grubu 6. Toplantısı Tutanağı

Sayın Üyemiz,

Türkiye İhracatçılar Meclisi'nden Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na atıfla alınan bir yazıda, Yeşil Mutabakat Eylem Planı kapsamında kurulan, aynı zamanda İklim Değişikliği Uyum ve Koordinasyon Kurulu (İDUKK) altında tesis edilen ve İklim Değişikliği Başkanlığı tarafından koordine edilen “Ulusal Karbon Fiyatlandırma İhtisas Çalışma Grubu” tarafından 23 Ocak 2025 tarihinde Ulusal Karbon Fiyatlandırma İhtisas Çalışma Grubu 6. toplantısının gerçekleştirildiği ifade edilmektedir.

Bu çerçevede, söz konusu toplantıya ilişkin tutanak yazımız ekinde gönderilmekte olup, anılan tutanağa ilişkin görüş ve önerilerinizin **3 Mart 2025 saat 12:00'ye kadar** yesilekonomi@oaib.org.tr e-posta adresine iletilmesi gerekmektedir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Dr. Fatih YUMUŞ
Genel Sekreter V.

EK: Toplantı Tutanağı (9 sayfa)

Ayrıntılı bilgi için: Melike Alpan - Şube Müdürü

Orta Anadolu İhracatçı Birlikleri Genel Sekreterliği

Ceyhan Atuf Kansu Cad. No: 120

06520 BALGAT ÇANKAYA ANKARA

Tel : (312) 447 27 40 Faks : (312) 446 96 05 - 447 01 80

e-posta : info@oaib.org.tr / www.oaib.org.tr

Ulusal Karbon Fiyatlandırma İhtisas Çalışma Grubu 6. Toplantısı (23 Ocak 2025, Saat:10:00-12:30)

Toplantı Tutanağı

İlki 21 Temmuz 2022, ikincisi 13 Ekim 2022, üçüncüsü 28 Şubat 2023 ve dördüncüsü 26 Temmuz 2023 ve beşincisi 21 Mart 2024 tarihinde gerçekleştirilen Ulusal Karbon Fiyatlandırma İhtisas Çalışma Grubu Toplantılarının altıncısı, İller Bankası Sosyal Tesisi'nde 60 temsilcinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Toplantının açılış konuşması, İklim Değişikliği Başkanlığı Başkan Yardımcısı Sn. Orhan Solak tarafından gerçekleştirilmiştir.

Toplantının gündemini aşağıdaki maddeler oluşturmaktadır.

- Ulusal Karbon Fiyatlandırma Konusunda Güncel Gelişmeler
- PMI Projesi Kapsamında Yapılan Çalışmalar ve Planlanan Faaliyetler
- Taslak Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği Ana Unsurları
 - ETS Kapsamı ve Sera Gazı Emisyon İzni
 - ETS Üst Limiti ve Tahsisatların Dağılımı
 - ETS Süreçleri
 - ETS ile İlgili Diğer Hususlar
- Kıyas Yöntemine Göre Tahsisatlandırma Çalışmaları
 - Tesis ve Alt Tesis Özelinde Ürün, Isı ve Yakıt Kıyası
- Karbon Piyasalarında Genel Durum
 - Türkiye Karbon Denkleştirme Sistemi
 - COP29 Sonuçları
- Karbon Fiyatlandırma Konusunda Dünyadaki Güncel Gelişmeler
- Diğer Konular
 - AB ile Yüksek Düzeyli İklim Diyalogu

Toplantının açılışı sonrasında İklim Değişikliği Başkanlığı, Karbon Fiyatlandırma Dairesi Başkanı Sn. Eyüp Kaan Moralı, karbon fiyatlandırma konusundaki güncel gelişmeler ve ülkemizde yürütülen faaliyetlere ilişkin gelişmeler üzerine sunumunu gerçekleştirmiştir. Taslak İklim Kanunu'nun son durumu ve Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) ve karbon fiyatlandırma üzerine yapılan güncel çalışmalar aktarılmıştır. ETS ve karbon kredileri ile ilgili hukuksal düzenlemelerin detayları üzerinde çalışmaların sürdüğünü belirtmiştir. ETS konusunda tahsisat yönetiminin nasıl gerçekleşeceğini açıklayarak, ETS Yönetmeliği Taslağı'nın ve Denkleştirme Yönetmeliği Taslağı'nın neredeyse hazır olduğunu eklemiştir. Sektör ve doğrulayıcı kuruluşlar ile yapılan toplantılardan bahsetmiştir. Dünya Bankası desteğiyle yürütülen PMI Projesi kapsamında, uzmanların aktif olarak çalışmalara devam ettiğini belirtmiştir.

Denizcilik sektörü için yapılan Limanlar Kanunu değişikliklerine ve karbon fiyatı tanımlamaları üzerine Denizcilik Genel Müdürlüğü ile koordinasyonun devam ettiğine değinerek, Türk Standartları Enstitüsü ile de ulusal karbon kredilendirme sistemi için protokol yapıldığını söylemiştir. Uluslararası karbon piyasaları ve Paris Anlaşması Madde 6 kapsamında, kapasite geliştirme için çeşitli ortaklıklar kurulduğunu ve ülkemiz için finansman ve teknoloji aktarımının hedeflendiğini belirtmiştir. Ayrıca, karbon piyasasında piyasa istikrar mekanizması ve sektör temelli saha ziyaretleri gibi projelerle kapasite geliştirme çalışmalarının devam etmekte olduğunu ifade etmiştir.

Sunumuna istinaden Sn. Eyüp Kaan Moralı'ya sorular yöneltilmiştir. İlgili sorular ve sorulara karşılık yapılan açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

Sn. Canan Özkan (T.C. Merkez Bankası), CORSIA kapsamında ülkemizden gerçekleştirilen bir kredi transferinin neden ulusal katkı beyanı hedefi olarak sayılmadığını sormuştur.

Sn. Eyüp Kaan Moralı, CORSIA kapsamında gerçekleştirilen kredi transferlerinin, Paris Anlaşması'nın 6. Maddesi çerçevesinde ülkenin ulusal hedeflerinden sayılmadığını açıklamıştır. Bir ülkenin kredi transferi gerçekleştirmesi durumunda, söz konusu kredinin ulusal emisyon azaltımı olarak kabul edilmediğini, bunun yerine kredinin transferi alan havayolu şirketinin emisyon azaltımı olarak değerlendirildiğini belirtmiştir. Bu uygulamanın çifte sayımı engellemek amacıyla benimsendiğini ifade etmiştir.

Sn. Nejla Tuğrul (Ticaret Bakanlığı) tarafından, Avrupa Birliği Emisyon Ticaret Sistemi'nin (AB-ETS) yasal dayanaklarından birisi olan karbon kaçağı listesine benzer bir çalışmanın Türkiye'de yapılıp yapılmadığı sorulmuştur.

Sn. Moralı, bu soruya ilk dönemde ücretsiz tahsisatların tüm sektörler için %100 olarak öngörülmesini neden göstererek, mevcut aşamada herhangi bir formülasyonun hesaba katılmadığını ifade etmiştir.

Sn. Burcu Otman Bektaş (TÜSİAD), kıyas yöntemiyle uygulanacak tahsisatlandırmanın hangi veri seti kullanılarak dağıtılmasının planlandığı sorusunu yöneltmiştir.

Sn. Moralı, mevcut durumda İRD sisteminden elde edilen doğrulanmamış verilerle çalışmalar yürütüldüğünü, 2024 yılı itibarıyla doğrulanmış veri seti oluşturulmasının hedeflendiğini belirtmiştir. AB ETS'de kullanılan 52 ürün ve elektrik dahil ulusal ekonomik koşullara nedeniyle öne çıkan 4 ürün için PRODCOM kodlarının oluşturulduğunu ve bunların doğrulayıcı kuruluşlarla paylaşıldığını ifade etmiştir.

Sn. Eray Özdemir (Orman Genel Müdürlüğü) tarafından, Avrupa Birliği'nin ETS raporlama sistemine uyumlaştırma düşüncesinin bulunup bulunmadığına dair bir soru yöneltilmiştir.

Sn. Moralı, bu soruya istinaden ise, taslak ETS Yönetmeliği kapsamında uyum sürecinin temel odak noktası olduğunu, ancak AB'de uygulanan kesin üst sınır (Absolute Cap) gibi bir sistemin şu an gündemde bulunmadığını ifade etmiştir. 2026 yılında başlayacak IPA fonu destekli AB projesi ile AB'de uygulanan kesin üst limit gibi teknik çalışmaların ele alınacağını belirtmiş, halihazırda ülkemiz koşullarına özgü bir uyum sürecinin başlatıldığını ve genel işleyişe dair çalışmaların yürütüldüğünü aktarmıştır.

Sn. Hasan Akbulut (Türkiye Çelik Üreticileri Derneği), entegre demir-çelik fabrikalarının sayısının az olması nedeniyle kıyaslama (benchmark) uygulamasının zor olabileceğini belirtilerek bu konuda bir değerlendirmenin planlanıp planlanmadığını sormuştur.

Sn. Moralı, teknik olarak karmaşık olan demir-çelik sektörü özelinde üç tesisle birebir görüşmeler yapıldığını, PMI Projesi kapsamında, kapasite geliştirme çalışmaları ile sahaya giderek teknik toplantılar düzenlenmesinin planlandığını belirtmiştir. Bu süreçte, ilgili tesislerle daha ayrıntılı değerlendirmeler yapılacağı ifade edilmiştir.

Sn. Moralı'dan sonra söz alan Sn. Serkan Hoşafçıoğlu (İklim Değişikliği Başkanlığı), ilgili ürünlerin doğrulama sürecine ilişkin olarak kıyas (benchmark) altyapısının oluşturulmaya devam edildiğini, bu yıl itibarıyla tesislerin ürün faaliyet seviyelerinin de doğrulanacağını ve gelecekte ürünlerin faaliyet seviyelerinin emisyonlarla ilişkilendirilmesinin planlandığını vurgulamıştır.

Toplantının devamında Dünya Bankası Piyasa Uygulama Ortaklığı (PMI) Programı, Proje Koordinatörü, Sn. Salih Burak Akat, PMI Projesi'nin kapsamı hakkında bir sunum gerçekleştirerek, projedeki bileşen ve faaliyetleri açıklamıştır. Ayrıca, projede gelecekte yapılması planlanan çalışmaları da belirtmiştir.

Sonrasında İklim Değişikliği Başkanlığı, İklim Değişikliği Uzmanı, Sn. Ezgi Akgedik, Taslak ETS Yönetmeliği ile ilgili bir sunum yapmıştır. Sunumda taslak ETS Yönetmeliği'nin ana tasarım unsurlarını açıklayarak, ETS işleyişi hakkında diğer hususları belirtmiştir. Sunumda ayrıca, pilot dönem uygulamasını ve yıllık ETS süreçlerini anlatmıştır.

Bu sunumun devamında ise İklim Değişikliği Başkanlığı, İklim Değişikliği Uzmanı, Sn. Hüseyin Ayaz, tahsisatlandırma çalışmaları hakkında sunumunu gerçekleştirmiştir. Sunumunda tahsisat dağıtım ve kıyas değerlendirmesi kavramlarını açıklayarak, yapılan çalışmaları anlatmıştır. Ayrıca, bu kapsamda yapılan sektörel toplantılar hakkında katılımcıları bilgilendirmiştir.

Yapılan sunumlar sonrasında İklim Değişikliği Başkanlığı temsilcilerine çeşitli sorular yöneltilmiştir. Bu sorular aşağıda yer almaktadır.

Sn. Canan Özkan (T.C. Merkez Bankası), sera gazı emisyon izninin beş yıllığına alınacak olmasının, ETS katılımcısı olmak için bir lisanslama işlemi gibi değerlendirilip değerlendirilmeyeceğini merak etmiştir. COP 29’da küresel bir karbon piyasasının kurulacağı ve Birleşmiş Milletler’in (UNFCCC) bu piyasayı yöneteceği duyurulmuş olup, bu uluslararası karbon piyasalarıyla entegrasyonun nasıl sağlanacağını sormuştur. Ayrıca, pilot dönemden sonra ETS kapsamında Avrupa Birliği ile uyumlu ürün gruplarının dâhil edilip edilmeyeceği konusunda bilgi talep etmiştir.

Sn. E. Kaan Moralı, COP29’da alınan kararın karbon kredilerinin uluslararası piyasalarla entegrasyonuna yönelik olduğunu belirterek, tahsisat ve karbon kredisi kavramlarının birbirinden farklı olduğunu vurgulamıştır.

Ayrıca Sn. Ezgi AKGEDİK, sera gazı emisyon izninin yalnızca ETS kapsamında yer alan işletmelere verileceği, kapsam dışındaki tesislerin, özellikle Kategori A tesislerinin, bu izni almayacağını belirtmiştir. Taslak Yönetmeliğe istinaden, farklı ETS’ler arasında bağlantıların (linking) ikili tahsisat anlaşmaları yoluyla sağlanabileceğini ifade etmiştir.

Sn. Mustafa Yıldız (Borsa İstanbul) tarafından, piyasa işleticisi olarak ikinci piyasada spot işlemler dışında vadeli işlemlerle ilgili bir çalışmanın yapılmasının planlanıp planlanmadığı veya piyasa işleticisi tarafından hazırlanacak alt düzenlemede bu tür işlemlere yer verilip verilmeyeceği sorulmuştur.

Sn. Moralı, soruya istinaden, piyasa oluşturulduğunda, fiziksel teslimatlı vadeli piyasanın yanı sıra, Borsa İstanbul tarafından yürütülen vadeli piyasalarla ortak bir çalışma yapılmasının faydalı olacağını belirtmiştir. Elektrik piyasasında olduğu gibi, tahsisatlara yönelik nakdi uzlaşılı piyasalara ilişkin türev ürünlerin geliştirilmesine yönelik çalışmaların hem EPİAŞ hem de Borsa İstanbul bünyesinde değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu çerçevede, bir sonraki çalışma grubunda Borsa İstanbul, EPİAŞ ve gerekirse Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası iş birliğiyle bir çalışma yapılmasının faydalı olacağını dile getirmiştir. Ayrıca, katılım sağlanan uluslararası toplantılarda, özellikle uluslararası bazı bankaların Türk şirketlerine ETS tahsisatı satma konusunda ilgi gösterdiğini, bu tahsisatların dış piyasalara satılması yerine, yurtiçinde bir türev ürün aracılığıyla değerlendirilmesinin daha uygun olacağını belirtmiştir.

Bu açıklamaya ek olarak Sn. Akgedik, pilot uygulamanın AB SKDM sektörleri kapsamında demir-çelik, gübre, çimento, alüminyum ve elektrik sektörlerindeki B ve C kategorileri ile gerçekleştirileceğini, pilot dönemin tamamlanmasının ardından İRD sistemindeki B ve C

kategorisindeki tesislerin ETS kapsamında olacağını ifade etmiştir. ETS piyasasının başlangıç aşamasında daha korumacı ve muhafazakâr bir yapıda kurgulandığı, dolayısıyla şu an için türev piyasalara izin verilmediğini belirtmiştir. Ancak, piyasa işleticisiyle yapılacak değerlendirmeler sonucunda ve pilot dönemin ardından, piyasanın işleyişine bağlı olarak türev piyasalara yönelik kararlar alınabileceğini eklemiştir. Mevcut durumda, sistemin piyasa odaklı olmaktan ziyade emisyon azaltımına yönelik bir piyasa olarak tasarlandığını söylemiştir.

Sn. Hasan Akbulut (Türkiye Çelik Üreticileri Derneği), AB ETS’de başlangıçta belirlenen tahsisatların üretim olmadığı durumlarda piyasada satılması gibi sorunlar yaşandığı ve ülkemizde de benzer bir durumla karşılaşılırsa mahsuplaşma gibi bir uygulamanın düşünülüp düşünülmediğini sormuştur.

Sn. Orhan Solak, oluşturulan ETS kurgusunda tahsisatların söz konusu yıla ait üretim gerçekleşikten sonra hesaplanması ve dağıtılması nedeniyle herhangi bir risk oluşmadığını belirtmiştir. Tahsisatların, üretim öncesinde değil, raporlama yılı tamamlandıktan sonra tahsis edildiğini vurgulamış ve bu nedenle tahsisat kaynaklı bir riskin söz konusu olmadığını ifade etmiştir.

Sn. Moralı, ayrıca, ETS sistemlerinin ülkeye özgü tasarlanması gerektiğini vurgulayarak, Avrupa Birliği’nde zaman içinde piyasa fazlalıklarının yönetimi konusunda farklı mekanizmaların geliştirildiğini ifade etmiştir. AB ETS kapsamında, geçmişte tahsisat fazlalığının oluşması nedeniyle 2011-2012 yıllarında tahsisatların iptal edildiğini, ancak bunun yeterli olmadığını görülerek piyasa istikrar mekanizmasının oluşturulduğunu belirtmiştir. Bu örnekten hareketle, her ülkenin ETS sistemini kendi kalkınma hedefleri ve beklentileri doğrultusunda şekillendirmesi gerektiğini, dolayısıyla AB, Çin veya Kanada’da uygulanan kuralların doğrudan Türkiye’ye uygulanmasının doğru bir yaklaşım olmayacağını vurgulamıştır.

Sn. Mert Kuleoğlu (TOBB) tarafından, 2024 yılı ikinci İDUKK toplantısında, Bakan Yardımcısı Sayın Varank’ın, taslak Emisyon Ticareti Sistemi Yönetmeliği’nin, İklim Kanunu’nun yayımlanmasını beklemeden kurumların görüşüne açılmasının planlandığını belirttiğini hatırlatılarak, görüşe açma sürecine dair bir tarih belirlenip belirlenmediği öğrenilmek istenmiştir.

Sn. Solak tarafından, ETS Yönetmeliğine ve Denkleştirme Yönetmeliğine ilişkin görüş sürecinin, kanunun çıkması beklenmeden başlatılacağını belirtmiştir. Kanunun yakın zamanda yürürlüğe girip girmeyeceği konusunda değerlendirmenin devam ettiğini, ancak önümüzdeki haftalarda yönetmelik taslaklarının görüşe açılmasının planlandığını ifade etmiştir.

Bu sürecin, öncelikle çalışma grubuna sunulmasının ardından görüşe açılmasının daha sağlıklı olacağını vurgulamıştır. Hem ETS hem de Denkleştirme Yönetmeliklerinin ayrı ayrı değerlendirilerek görüş sürecine dahil edileceğini belirtmiş, bu kapsamda denkleştirme mekanizmasının daha sonra ayrıca ele alınacağını ifade etmiştir.

Sn. Gökçe Kangal Dağ (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı), bir tesisin fazla tahsisatının belirlenme dayanağının ne olacağını sormuştur.

Sn. Hüseyin Ayaz, bir tesisin emisyon yoğunluğunun kıyas (benchmark) değerinden düşük olması durumunda, matematiksel bir sonuç olarak, daha fazla tahsisat alındığını belirtmiştir. Aynı şekilde, emisyon yoğunluğu yüksek olan bir tesisin ise her ürün için yalnızca kıyas değeri seviyesinde tahsisat alması gerektiği için piyasadan açığını kapatmak zorunda kalacağına değinmiştir. Bu hesaplanan kıyas (benchmark) değerine göre, emisyon yoğunluğu fazla olan tesislerin eksik tahsisatlarını piyasadan tamamlayacağını, düşük emisyon yoğunluğu olan tesislerin ise fazla tahsisatlarla bu talebi karşılayacaklarını açıklamıştır. Emisyon ticaret sistemindeki piyasanın temelde bu durum üzerine varlık göstereceğini ifade etmiştir.

Sn. Burcu Otman Bektaş (TÜSİAD), ETS sisteminin amaçlarından birinin, Avrupa Birliği'nde SKDM sektörleri tarafından ödenen karbon fiyatının ülke sınırları içinde kalmasını sağlamak olduğunu vurgulayarak, Kategori B ve C sınıfında olmayan, Kategori A sınıfında yer alan tesisler için gönüllü katılım uygulamasının olup olmayacağına dair bir netlik bulunup bulunmadığını merak etmiştir. Ayrıca, tamamlayıcı karbon fiyatına ilişkin olarak, bu uygulamanın Avrupa Birliği'nde SKDM sürecinde kabul görüp görmeyeceğine dair herhangi bir netlik oluşup oluşmadığı sorusunu yöneltmiştir.

Sn. Solak tarafından, gönüllü katılımın, ticaret sistemine olumsuz etkiler yaratabileceği ve dengesizlik oluşturabileceği endişesiyle tercih edilmediği belirtilmiştir.

Sn. Morali ise, tamamlayıcı tahsisat fiyatı konusunda Avrupa Birliği SKDM mevzuatı kapsamında henüz bir netlik olmadığını ifade ederek bu konuda müzakere edilen henüz net bir husus olmadığını, bu konuda Ticaret Bakanlığı ile iş birliği içinde olduğunu belirtmiştir. AB tarafında ilgili mevzuatın Haziran-Temmuz aylarında görüşe açılmasının beklendiğini, bu kapsamda 4 Şubat'ta gerçekleştirilecek Yüksek Düzeyli İklim Diyalogu Toplantısında Avrupa Komisyonu temsilcilerine karbon konuyla ilgili soruların yöneltileceğini ifade etmiştir.

Sn. Akgedik, Avrupa Birliği'nin mevcut SKDM düzenlemeleri kapsamında, ülkede uygulanan açık karbon fiyatını SKDM sertifika ücretinden düşmekte olduğunu belirtmiştir. Bu çerçevede, tamamlayıcı karbon fiyatı konusunun görüşe açılacağı ve uygulanmasına yönelik düzenlemeler yapılabileceğini söylemiştir. Bu düzenlemenin, ülkede elde edilen gelirin yurtiçinde kalmasını ve emisyon azaltımı için tekrar ekonomiye kazandırılmasını amaçladığını belirtmiştir. Ancak,

tamamlayıcı karbon fiyatı konusunun henüz Avrupa Birliği SKDM mevzuatı çerçevesinde müzakere edilmediği, yönetmeliğin yürürlüğe girmesi durumunda bu konuda AB ile görüşmelerin gerçekleştirileceğini ifade etmiştir.

Toplantının devamında, İklim Değişikliği Başkanlığında Mühendis olarak görev yapan, Sn. Uğur Gürel, Türkiye Karbon Denkleştirme Sistemi üzerine bir sunum gerçekleştirmiştir. Sunumda Türkiye Karbon Denkleştirme Sistemi'ni detaylıca açıklayarak, sistemdeki aktörlerin rolüne değinmiştir. Ayrıca, uluslararası karbon piyasalarına hazırlık sürecini anlatmıştır. Sunumunda Bakü'de gerçekleştirilen COP 29'da Paris Anlaşması 6. Madde kapsamında alınan kararlara da değinmiştir.

Devamında, Dünya Bankası Kıdemli İklim Değişikliği Uzmanı, Sn. Daniel Besley, karbon fiyatlandırma kapsamında dünyadaki güncel değişimleri açıklayan bir sunumu İngilizce olarak gerçekleştirmiştir. Karbon fiyatlandırmasının küresel olarak benimsenmesine değinen ve orta gelirli ülkelerde konuya artan ilgiye dikkat çeken Sn. Besley, karbon fiyatlandırma kapsamının büyümeye devam ettiğini açıklamıştır. Enerji, sanayi ve madencilik en yaygın olarak kapsanan sektörler olduğunu belirterek, karbon fiyatlandırma sistemlerinin %40'ının çoğunlukla yerel kaynaklardan olmak üzere denkleştirmede kullanımına izin verildiğini söylemiştir.

Son olarak, İklim Değişikliği Başkanlığı, İklim Değişikliği Uzmanı, Sn. Mustafa Kemal Arsunar, AB – Türkiye Yüksek Düzeyli İklim Diyalogu konusunda bir sunum yapmıştır. Burada genel bilgilere ve gerçekleştirilen etkinlikleri ve toplantıları açıklayan Sn. Arsunar, dördüncü toplantı taslak gündemini anlatmıştır.

Toplantının ikinci yarısında gerçekleştirilen sunumlar ile ilgili sorular ve bu sorular karşılığında yapılan açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

Sn. Hasan Akbulut (Türkiye Çelik Üreticileri Derneği), Avrupa Birliği'nde karbon fiyatlarının 60-80 Euro/Dolar seviyelerinde olduğu göz önüne alındığında, çelik sektörü gibi alanlarda ton başına 160 Dolarlık bir fiyat artışı öngörüldüğünü belirtilerek bu durumun etkilerini değerlendiren herhangi bir çalışma olup olmadığını sormuştur. Ayrıca, karbon kaçağı riskine karşı Türkiye'nin ithalat politikaları çerçevesinde yürütülen bir çalışma bulunup bulunmadığını merak etmiştir.

Sn. Orhan Solak, sanayicilere veya sektörler ilave maliyet yükü getirmeyi amaçlamadıklarını, aksine küresel ticarette rekabet gücümüzü korumak istediklerini, özellikle Avrupa Birliği ve diğer ülkelerle ticarette sanayicilerin emisyon ticaret sistemine yönelik taleplerinin dikkate alındığını söylemiştir. ETS piyasasında, başlangıçta yüksek bir fiyat öngörmediklerini belirtmiştir. Ancak, ücretsiz tahsisatların kademeli olarak azaltılması ile fiyatın zaman içinde yükselmesi gibi olasılıkların göz önünde bulundurulduğu, buna istinaden fiyatların ülkenin

ekonomisi, sanayisi ve ticaretine katkı sağlamayacak bir noktaya gelmesi durumunda gerekli müdahalelerin Karbon Piyasası Kurulu aracılığıyla yapılacağını vurgulamıştır. Ayrıca, Karbon Piyasası Kurulu'nun ilgili bakanlıkların bakan yardımcılarının seviyesinde temsil edildiği bir kurul olacağını, kurul tarafından alınacak kararların hassas ve kritik olacağını dile getirmiştir. Karbon ticaretinin, sektörlerin küresel rekabet gücünü artıran önemli bir araç olarak görüldüğünü ve Türkiye'ye özgü bir mekanizma ile üretimi kısıtlamayan, ancak emisyonları azaltmayı amaçlayan bir sistem oluşturulacağını ifade etmiştir.

Sn. E. Kaan Moralı, fiyat etkisi konusunda analiz çalışması yapıldığını belirtmiştir. Bu çalışmanın model çalışması olmadığını, ancak kıyas değerlerinin üstünde kalan tesislerin bedel ödediğinde, ürün başına ne kadar maliyet oluşacağına dair bir değerlendirme olduğunu eklemiştir. Ancak, bu rakamların şu an için açıklanmasının doğru olmayacağını ifade ederek, ikili görüşmelerde bu durumu daha ayrıntılı şekilde paylaşabileceklerini belirtmiştir. Ayrıca, karbon piyasasının mantığının dışında kalan durumlarla fiyat etkisinin minimize edilmesi amacıyla bir fiyat koridoru oluşturduklarını ve üreticiyi, ihracatçıyı koruma amacıyla bu fiyat koridoruyla müdahale etmeye yönelik tedbir aldıklarını söylemiştir. Sürecin zamanla gelişeceğini, piyasaların büyüdükçe ve SKDM kurallarının netleşmesiyle daha açık kuralların ortaya çıkacağını vurgulamıştır. Ayrıca, SKDM İhtisas Çalışma Kurulu Toplantıları'nın düzenlendiğini ve burada da konuların ele alındığını aktarmışlardır.

Sn. Nejla Tuğrul (Ticaret Bakanlığı) tarafından, ETS kapsamında ihracatçıları koruyacak bir mekanizmanın olup olmadığı sorusu yöneltilmiştir. Ayrıca, ihracatçılara ücretsiz tahsisat verilmesi veya istikrar rezerv fonu gibi bir mekanizmanın değerlendirilip değerlendirilmediği sorulmuştur. Karbon kredileri ile ilgili olarak belirlenen %10 oranının toplam sınırın %10'u mu, yoksa tesis bazında mı uygulanacağı ve bu konuda kararın kim tarafından verileceği sorulmuştur.

Sn. Moralı, ihracatçıları koruma amacıyla yönetmeliklerde doğrudan bir hüküm bulunmadığını, ancak tamamlayıcı tahsisat fiyatı uygulamasının öngörüldüğünü belirtmiştir. Bu tahsisat fiyatının Birleşik Krallık Emisyon Ticaret Sistemi'ndeki kömüre dayalı sistemin bir benzeri olarak tasarlandığını, ancak Türkiye'ye özgü daha indirgenmiş bir versiyon olduğunu ifade etmiştir. ETS'nin ana ilkelerinin üretimi baskılamamak ve düşük emisyonlu üretimi teşvik etmek olduğunu ve bu doğrultuda üst limit belirleme ve kıyaslama mekanizmalarının geliştirildiğini eklemiştir.

Sn. Solak, ayrıca, karbon kredileri ile ilgili olarak önerilen rakamın şu anda %10 olduğunu, tesislerin ve şirketlerin kendi tahsisat yükümlülüklerinin %10'unu denkleştirme mekanizması üzerinden kullanabilmelerine olanak sağlayacak bir esneklik mekanizması olarak sunulduğunu ifade etmiştir. Her tesisin bu %10'u kullanma zorunluluğu bulunmadığını, kullanıp

kullanmamanın kendi tercihleri olduğunu, ancak bu esnekliğin pilot dönemin ardından uygulanmasının öngörüldüğünü eklemiştir.

İklim Değişikliği Başkanlığı temsilcilerine Denkleştirme Komitesi üyelerinin belirlenip belirlenmediği ve kimlerden oluşacağı konusunda soru yöneltmiştir.

Sn. Moralı, yönetmelikte Denkleştirme Komitesi'nin üyeleri arasında Cumhurbaşkanlığı Strateji Bütçe Başkanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve İklim Değişikliği Başkanlığı'nın yer alacağını ifade etmiştir. Diğer bakanlıkların da davet usulüyle katılacağı bir komite olarak öngörüldüğünü eklemiştir.

Sn. Burcu Otman Bektaş (TÜSİAD), ETS'den elde edilecek gelirlerin yeşil dönüşüm projelerinde kullanılmasında özel sektörün bir beklentisi olduğunu belirtilerek, sistemin etkin şekilde emisyon azaltımına katkı sağlaması açısından bu konunun nasıl ele alınacağını sormuştur. Son olarak, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin başkanlığında oluşturulması planlanan Danışma Kurulu'nun üyelerinin belirlenip belirlenmediği sorusunu yöneltmiştir.

Sn. Solak, elde edilecek gelirlerin yeşil dönüşüm için kullanılacağına dair bir irade olduğunu vurgulamıştır.

Sn. Moralı, danışma kurulunun TOBB başkanlığında, İDUKK üyeleriyle kurgulandığını ve bu kurulun, Karbon Piyasası Kurulu ile yapacağı istişarelerle sürece katkı sağlayacağını ifade etmiştir.

Sn. E. Kaan Moralı, toplantının sonunda, sunumlar ve toplantı tutanaklarının tüm üyelerle paylaşılacağını, taslak yönetmeliklerin hazırlıkları tamamlandıktan sonra kanun düzenlemesi beklenmeden görüşe açılacağını eklemiştir.

Kapanış konuşmasında, Sn. Orhan Solak, toplantıya ilişkin genel bir özet sunarak, sunum yapan uzmanlara ve katılımcılara, katkıları için teşekkürlerini belirtmiştir. Taslak yönetmelikle ilgili hususların nihayete erdirilmesi ile birlikte görüşe açılacağını yineleyerek toplantıyı kapatmıştır.